

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

26 червня 2017 року

м. Тернопіль

№ 21 - рк/к

*Про вжиття заходів щодо припинення
дій, які містять ознаки порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції*

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання першого відділу досліджень і розслідувань від 23.06.2017 № 46 «Про виявлені ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції» встановила наступне.

В ході реалізації повноважень щодо здійснення контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції територіальним відділенням, на підставі статті 3, пункту 12 частини першої статті 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», проводилось дослідження ринку надання платних медичних послуг, зокрема, проведення платних медичних оглядів, закладами охорони здоров'я Тернопільської області.

В Зборівському районі Тернопільської області платні медичні послуги, зокрема, проведення платних медичних оглядів та видача необхідних заявнику довідок (сертифікатів), надаються комунальною установою Зборівською центральною районною лікарнею (надалі Зборівська ЦРЛ, ЦРЛ) (вул. Б. Хмельницького, 17, м. Зборів Тернопільської обл., 47201, ідентифікаційний код 02000748).

Зборівська ЦРЛ включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР), є юридичною особою.

Дата державної реєстрації – 20.08.1998, дата запису в ЄДР – 26.06.2006, номер запису – 1 643 120 0000 000360.

Основні види діяльності за КВЕД:

86.10 Діяльність лікарняних закладів.;

86.21 Загальна медична практика;

86.22 Спеціалізована медична практика;

86.90 Інша діяльність у сфері охорони здоров'я та ін.

До переліку платних послуг, які надаються лікарнею, зокрема, входять:

- обов'язковий профілактичний наркологічний огляд;

- обов'язковий профілактичний психіатричний огляд;

- медичний огляд для отримання посвідчення водія транспортних засобів;

- медичний огляд для отримання дозволу на право придбання та носіння зброї;

- медична підготовка кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів;

- медичний огляд працівників підприємств та організацій при прийомі на роботу.

Отже, ЦРЛ здійснює господарську діяльність та є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Зборівська ЦРЛ є єдиною установою в Зборівському районі, яка проводить платні медичні огляди та не зазнає конкуренції на вказаному ринку.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище ЦРЛ на ринку проведення платних медичних оглядів за період 2014-2016 років у територіальних межах Зборівського району Тернопільської області містить ознаки монопольного (домінуючого).

За наданою Зборівською ЦРЛ інформацією, кількість наданих медичних послуг (проведених медичних оглядів) у 2014 році становить 6447 на суму 251803,18 грн., у 2015 році – 6548 на суму 256648,08 грн., у I півріччі 2016 року – 3820 на суму 149811,72 грн.

Наказом головного лікаря ЦРЛ від 29.03.2012 №20 «Про зміни вартості окремих платних послуг» з 29.03.2012 встановлено тарифи на платні послуги, що надаються Зборівською ЦРЛ.

Обов'язковий профілактичний наркологічний огляд.

Проведення наркологічних оглядів регулюється наступними нормативно-правовими актами України:

- постановою Кабінету Міністрів України від 06.11.1997 №1238 «Про обов'язковий профілактичний наркологічний огляд і порядок його проведення»;
- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за №586/2390 (надалі Наказ №339);
- іншими нормативно-правовими актами.

Згідно наказу головного лікаря Зборівської ЦРЛ від 29.03.2012 №20, вартість послуги проведення профілактичного наркологічного огляду складає 44,20 грн.

Відповідно до «Рахунку-калькуляції собівартості проведення обов'язкового профілактичного наркологічного огляду громадян і видача довідки» затрати робочого часу лікаря-нарколога складають 20 хв., лікаря-нарколога (тестування) – 15 хв., лікаря-лаборанта – 40 хв., медреєстратора – 5 хв., сестри медичної – 15 хв., молодшої медичної сестри – 2 хв.

Пунктом 8 Інструкції про профілактичний наркологічний огляд та його обов'язкові обсяги (надалі Інструкція), затвердженої Наказом №339, передбачено, що обов'язковий обсяг обстеження включає лікарський наркологічний огляд, психологічне тестування та лабораторне дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові за програмами Всесвітньої організації охорони здоров'я «Тест «Аудит» та «Тест клінічного скринінгу».

Відповідно до п.9 Інструкції, дані профілактичного наркологічного огляду заносяться лікарем-наркологом до медичної картки форми №145-О.

Оскільки, всі тестування та заповнення медичних карток проводяться лікарями, то затрати робочого часу медреєстратора (5 хв., що складає 0,61 грн. (без нарахувань) або 1,04 грн. (з нарахуваннями)), сестри медичної (15 хв., що складає 2,22 грн. (без нарахувань) або 3,78 грн. (з нарахуваннями)), молодшої медичної сестри (2 хв., що складає 0,22 грн. (без нарахувань) або 0,37 грн. (з нарахуваннями)) зайво внесені до калькуляції щодо розрахунку собівартості проведення обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду.

Внесення до калькуляції затрат робочого часу медреєстратора, сестри медичної, молодшої медичної сестри призводить до завищення тарифу на медичну послугу проведення обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду та ущемляє інтереси споживачів зазначеної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Таким чином, вказані дії Зборівської ЦРЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Обов'язковий профілактичний психіатричний огляд.

Проведення психіатричних оглядів регулюється наступними нормативно-правовими актами України:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.2002 №12 «Про затвердження Інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.02.2002 за №94/6382 (надалі Наказ №12);

- постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2000 №1465 «Про затвердження порядку проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів і переліку медичних психіатричних протипоказань щодо виконання окремих видів діяльності (робіт, професій, служби), що можуть становити безпосередню небезпеку для особи, яка провадить цю діяльність, або оточуючих»;

- іншими нормативно-правовими актами.

Згідно наказу головного лікаря Зборівської ЦРЛ від 29.03.2012 №20, вартість послуги проведення профілактичного психіатричного огляду складає 37,34 грн.

Відповідно до «Рахунку-калькуляції вартості проведення обов'язкового профілактичного психіатричного огляду громадян і видача довідки» затрати робочого часу лікаря-психіатра складають 35 хв., лікаря-психіатра (заповнення протоколу) – 12 хв., лікаря-психолога (психіатра) – 30 хв., медичної сестри – 18 хв., медреєстратора – 9 хв. (всього затрат часу лікарів та медперсоналу на 1 особу – 1 год. 44 хв.).

Пунктом 9 Інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затвердженої Наказом №12, передбачено, що обов'язкові попередній та періодичний психіатричні огляди проводяться за програмою Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) «Оцінний перелік симптомів і глосарій для психічних розладів згідно з Міжнародною класифікацією хвороб». Обов'язкові попередній та періодичний психіатричні огляди передбачають обов'язкові обсяги обстеження: анкетування щодо можливих скарг та анамнезу психічних розладів, клінічне обстеження (скринер), яке є складовою частиною зазначеної програми, і, у разі потреби, додаткові обстеження згідно з Протоколом обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів.

Дані профілактичного психіатричного огляду заносяться до протоколу лікарем-психіатром.

Оскільки, всі тестування, заповнення протоколів та карток проводяться лікарями, то затрати робочого часу медичної сестри (18 хв., що складає 3,33 грн. (без нарахувань) або 5,80 грн. (з нарахуваннями)), медреєстратора (9 хв., що складає 1,38 грн. (без нарахувань) або 2,41 грн. (з нарахуваннями)) зайво внесені до калькуляції щодо розрахунку собівартості проведення обов'язкового профілактичного наркологічного медичного огляду.

Внесення до калькуляції затрат робочого часу медичної сестри та медреєстратора призводить до завищення тарифу на медичну послугу проведення обов'язкового профілактичного психіатричного медичного огляду та ущемляє інтереси споживачів зазначеної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Таким чином, вказані дії Зборівської ЦРЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів.

Згідно з статтею 45 Закону України «Про дорожній рух» медичний і періодичний огляд кандидатів у водії і водіїв транспортних засобів проводиться з метою визначення здатності кандидатів у водії і водіїв до безпечного керування транспортними засобами.

Зазначений огляд включає: попередні, періодичні, щозмінні передрейсові і післярейсові огляди, а також позачергові огляди, зумовлені необхідністю.

Проведення медичних оглядів водіїв транспортних засобів регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства внутрішніх справ України від 31.01.2013 №65/80, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.02.2013 за №308/22840, яким затверджено «Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів» (надалі - Положення про медичний огляд), іншими нормативно-правовими актами.

Положенням про медичний огляд передбачено, що медичні огляди кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів проводяться медичними комісіями, що створюються в закладах охорони здоров'я. До складу медичної комісії входять лікар-терапевт (голова комісії), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог, лікар-хірург.

Відповідно до п.2.2. Положення про медичний огляд, попередній (періодичний) медичний огляд включає в себе: загальне обстеження спеціалістами медичної комісії, лабораторне і функціональне обстеження (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору, обстеження вестибулярного апарату, визначення групи крові та резус-фактора (надалі - Лабораторні дослідження «Водій»)).

Згідно «Розрахунку-калькуляції вартості проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів» вартість медогляду складає 52,62 грн., в тому числі вартість функціональних та лабораторних досліджень – 16,08 грн.

До розрахункової калькуляції проведення медичного огляду ЦРЛ включено наступні функціональні та лабораторні дослідження:

- ЕКГ – обстеження – 1,16 грн.;
- аналіз крові на цукор – 3,40 грн.;
- загальний аналіз крові – 6,32 грн.;
- аналіз крові на RW – 5,20 грн.

Проте, у переліку Лабораторних досліджень «Водій» законодавством не передбачено проведення аналізу крові на RW (діагностика сифілісу). Отже, включення до складових собівартості проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів лабораторних досліджень щодо проведення аналізу крові на RW є зайвим.

Оскільки, до собівартості проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів включені зайві лабораторні дослідження, то затрати робочого часу фельдшера-лаборанта є завищеними.

Тому, тариф на проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вказані дії Зборівської ЦРЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Медична підготовка водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів.

На виконання статті 48 Закону України «Про дорожній рух», згідно Порядку медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів (Порядок медпідготовки), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за №591/2395, проводиться медична підготовка водіїв транспортних засобів.

Метою медичної підготовки водіїв транспортних засобів є оволодіння навичками надання первинної медичної допомоги постраждалим внаслідок дорожньо-транспортних пригод (ДТП), а також попередження дорожньо-транспортного травматизму завдяки

сучасним методам профілактики вживання алкогольних та наркотичних речовин водіями транспортних засобів.

Медична підготовка водіїв та кандидатів у водії здійснюється за програмою, що складається з шести навчальних мікромодулів (загальною тривалістю 2 год. 30 хв.), теми яких:

- Загальні принципи та практичні методи серцево-легеневої реанімації;
- Вибрані питання дисмургії, накладання різних видів пов'язок, джгутів, іммобілізація, проведення протишокових заходів, транспортування травмованих внаслідок ДТП;
- Експертиза станів сп'яніння;
- Вплив наркотиків та алкоголю на життя людини. Наслідки їх вживання;
- Індивідуальна схильність до зловживання алкоголем та наркотиками. Різниця між вживанням та зловживанням алкоголем та наркотиками;
- Алкоголь, наркотики і залежність від них. Індивідуальні профілактичні програми дій.

Згідно наданої ЦРЛ Рахунку-калькуляції, вартість проведення медичної підготовки кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів складає 15,70 грн. Даний тариф розраховано для однієї особи.

Відповідно до вказаного Рахунку-калькуляції затрати робочого часу лікаря-анестезіолога складають 10 хв., лікаря-травматолога – 10 хв., лікаря-нарколога - 10 хв., секретаря-медсестри – 5 хв.

Нормативно-правовими актами не передбачено затрати робочого часу секретаря-медсестри при проведенні медичної підготовки кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів, отже, вони зайво внесені ЦРЛ до калькуляції щодо розрахунку собівартості проведення медпідготовки кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів.

Відтак, тариф на послугу проведення медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії транспортних засобів є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вказані дії Зборівської ЦРЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» (із змінами і доповненнями), статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія територіального відділення

РЕКОМЕНДУЄ:

Зборівській центральній районній лікарні (вул. Б. Хмельницького, 17, м. Зборів Тернопільської обл., 47201, ідентифікаційний код 02000748) вжити заходи щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, шляхом приведення розрахунків вартості проведення медичних оглядів до економічно обґрунтованого рівня.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій адміністративної колегії необхідно повідомити Тернопільське обласне територіальне відділення **в термін до 27 липня 2017 року.**

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочато не буде.

Члени колегії:

Н.Є. Черномаз, в.о. голови
територіального відділення

А.Г. Левченко, начальник першого
відділу досліджень і розслідувань